

Stručni rad

**PRIMJENA WEB-DNEVNIKA
(ONLINE BLOGA) ZA UČENIKE S
POREMEĆAJIMA DUŠEVNOG RAZVOJA**

Nina Koletnik

Center za vzgojo, izobraževanje in usposabljanje Velenje

Sažetak

Članak predstavlja primjer provedbe nastave na daljinu namijenjene adolescentima s umjerenim poremećajem duševnog razvoja. Budući da posjeduju smanjene intelektualne sposobnosti, ovi učenici teže percipiraju upute za usvajanje znanja, koje pružaju prilagođeni nastavni plan i program te godišnji plan rada. Stoga ovaj oblik nastave odnosno obrazovanje na daljinu predstavlja izazov za učenike, roditelje i učitelje. S obzirom na prisutnost različitih teškoća u učenju i ponašanju učenika, izlaganje nastavnog gradiva zahtijeva individualni pristup, pažljivo planiranje metoda, oblika i strategija rada te uporabu prilagođenih nastavnih sadržaja. Posebne izazove u izlaganju nastavnih sadržaja na daljinu predstavljaju niska čitalačka i digitalna pismenost mladih s različitim teškoćama u razvoju. U cilju pružanja prilagođenih nastavnih sadržaja, učitelji kreiraju web-dnevnik, koje učenici koriste samostalno ili uz pomoć roditelja.

Ključne riječi: podučavanje na daljinu, web-dnevnik, učenici s poremećajima duševnog razvoja

1. Uvod

Tijekom pandemije Covid-19 u mnogim zemljama klasični način rada odgojno-obrazovnih ustanova unutar školskih prostora zamijenila je nastava na daljinu. Promjena je utjecala na psihičku dobrobit i učenje učenika, uključenost roditelja u obrazovanje i rad učitelja, koji su se morali brzo prilagoditi i promijeniti način podučavanja. Uspostavljanje nastavnog procesa na daljinu na različitim razinama školskog sustava zahtijevalo je različite pristupe. Pred velikim su se izazovom našli i specijalni pedagozi/defektolozi te drugi nositelji odgoja i obrazovanja djece i adolescenata s posebnim potrebama. Nastojali smo pronaći najprikladniji način podučavanja na daljinu koji bi odgovarao raznim učenicima sa smanjenim intelektualnim sposobnostima i pridruženim poremećajima.

2. Učenici s poremećajima duševnog razvoja

Prema smjernicama Američke udruge za intelektualne i razvojne teškoće (IYDD), poremećaji duševnog razvoja definirani su kao smanjene intelektualne i adaptivne sposobnosti, pri čemu se deficiti pojavljuju prije 22. godine života pojedinca. Kvocijent inteligencije IQ je niži od 70 odnosno 75, što je dvije standardne devijacije ispod prosjeka. Međutim, teškoće u području adaptivnih sposobnosti, koje uključuju konceptualne, socijalne i praktične vještine, ometaju osobe prilikom prilagodbe svakodnevnim zahtjevima okoline[1].

3. Posebni program odgoja i obrazovanja

Obrazovanje djece s poremećajima duševnog razvoja u Sloveniji odvija se u školama s prilagođenim programom, koje provode program s nižim obrazovnim standardom za učenike s blažim poremećajima duševnog razvoja te poseban program namijenjen učenicima s umjerenim, težim i teškim poremećajima duševnog razvoja te pridruženim poremećajima. Posebni program obuhvaća 6 razina, pri čemu pojedinačna razina obično traje 3 godine. U obveznom dijelu 1., 2. i 3. razine programa provode se sljedeća područja: razvoj samostalnosti, opća poučenost, kretanje i sport, glazbena umjetnost, likovna umjetnost i radni odgoj. Preostale razine nisu obavezne i sadrže dodatna predmetna područja. Posebni program potiče razvoj djece u perceptivnom, motoričkom, emocionalnom, mentalnom, govornom i socijalnom području, usmjerava ih na brigu o zdravlju i samostalan život, omogućuje razvoj različitih vještina te potiče što aktivniju integraciju u okolinu [2].

4. Modeli obrazovanja

U školskom sustavu razlikujemo tri modela obrazovanja:

- *klasično obrazovanje*, koje se odvija u školskim ustanovama,
- *obrazovanje kod kuće*, pod kojim se podrazumijeva provedba procesa učenja bez posjeta školi, pri čemu funkciju učitelja preuzimaju roditelji ili drugi nositelji odgojno-obrazovnog procesa,
- *obrazovanje na daljinu*, kada učenici nisu prisutni u školskim prostorima iz raznih razloga.

Bitna značajka potonjeg je da su učenik i učitelj prostorno odvojeni, a njihova komunikacija se odvija putem uporabe različitih tehnologija i zahtijeva strukturirane nastavne jedinice i specijalne didaktičke strategije[3].

5. Web-dnevnik (online blog)

U literaturi postoje različita tumačenja riječi »web-dnevnik« ili »blog«, koja dolazi od engleske riječi "weblog", što znači online zapis. To je web-lokacija na kojoj autori objavljuju tekstove, slike i snimke koristeći jednostavno sučelje, a čitatelji obično imaju mogućnost komentiranja [4]. Blog je sinonim za riječ web-dnevnik i informativna je web-lokacija za prikaz sadržaja i informacija određenim kronološkim redom, od najnovije objave na vrhu stranice do najstarije na dnu [5]. Za učitelja koji želi koristiti web-dnevnik kao alat za podučavanje na daljinu, važno je da on ne predstavlja jednokratni proizvod, već ga je moguće stalno osvježavati i dopunjavati.

6. Primjena web-Dnevnika za učenike s poremećajima duševnog razvoja

Tijekom epidemije Covid-19 u Sloveniji predavala sam kombiniranom odjeljenju 4. i 5. razine posebnog programa. Obuhvaćalo je 7 učenika u dobi od 16 do 19 godina, s umjerenim poremećajem duševnog razvoja i pridruženim poremećajima kao što su autizam, poremećaji kretanja, dugotrajne bolesti, jezično-govorni poremećaji, teškoće u učenju i poremećaji ponašanja. Učenici također imaju nižu čitalačku i digitalnu pismenost, tako da sam se našla pred velikim izazovom prilikom provedbe procesa obrazovanja na daljinu. Razvila sam ideju o postavljanju i učenju korištenja web-dnevnika.

6.1. Postavljanje web-dnevnika

Web-dnevnik jednostavno je izraditi jer su nam potrebni samo osnovni pristup internetu i malo tehničkog znanja. Na internetu postoje razne platforme za kreiranje web-dnevnika. Jedna od njih je platforma »blogger.com« koja omogućuje besplatnu registraciju i prijavu s Google računom. Dizajniramo ga tako da najprije odaberemo web-adresu putem koje korisnici pristupaju. U našem slučaju to je: <https://cviuppvi.blogspot.com/>.

Nakon toga dodajemo kratki početni opis i autore. Za dizajn su dostupni različiti predlošci ili teme. Možemo se odlučiti za jednostavan izgled koji sadrži osnovne elemente (zaglavlje, podnožje, sadržaj, izbornik) i prilagođen je za prikaz na pametnim uređajima. Blog nam omogućuje ograničenje ciljne skupine – može biti privatn i zahtijevati prijavu sa svojim računom, može mu se pristupiti isključivo putem web-poveznice koju pošaljemo ograničenom broju osoba, ili može biti javan, uz omogućeno pretraživanje putem tražilice, te dostupan svima. U postavkama također možemo odabrati objave članaka prema padajućem izborniku, kronološkim redom prema datumu, te uključiti opciju pretraživanja sadržaja po ključnim riječima kako bi učenici mogli brže pristupiti željenim sadržajima.

6.2. Sadržaj

Najbolji pregled sadržaja omogućen je objavljivanjem po pojedinim nastavnim područjima, uzimajući u obzir tjedne teme u godišnjem planu rada te raspored. Prilikom pisanja sadržaja potrebno je voditi računa o tome da isti mora biti pojednostavljen i prilagođen učenicima te odgovarati različitim sposobnostima učenja. Svaki tematski tjedan započinjemo najavom aktivnosti za cijeli tjedan i objavom video susreta putem aplikacije „Zoom“. Učitelji predmetne nastave unaprijed šalju razredniku nastavne sadržaje za pojedinačne sate, koji zatim objavljuje radove.

6.3. Vrste interaktivnih sadržaja

Web-dnevnik odnosno online blog može sadržavati samo tekst koji nije najprikladniji za učenike s poremećajem duševnog razvoja, jer neki ne čitaju ili im je čitalačka pismenost niska, a razumijevanje nedovoljno, popraćeno smanjenim pamćenjem. Stoga se pri pisanju teksta držimo načela »manje je više« i slijedimo smjernice za izradu lako čitljivih zapisa. Budući da većina učenika u skupini čita velika tiskana slova, formiramo kratke, jasne i nedvosmislene rečenice napisane ovom abecedom. Zapise dopunjujemo fotografijama, snimkama ili drugim interaktivnim sadržajima kojima usmjeravamo pozornost i podižemo motivaciju učenika. Fotografije su ilustrativne, usklađene s temom i dopuštaju mogućnost imenovanja ili opisivanja. Još više pozornosti privlače animirane fotografije koje pokretom (fotografije u pokretu) konkretiziraju važne detalje. Web-dnevnik omogućuje vam objavljivanje vlastitih snimki ili onih već stvorenih s drugih online kanala (YouTube). Možemo uključiti i poveznice do prilagođenih radnih listova ili sadržaja iz vanjskih izvora, kao što su Powerpoint prezentacije. Prilikom objavljivanja različitih materijala moramo navođenjem izvora poštovati autorska prava ili koristiti javno dostupne besplatne izvore na internetu.

6.4. Angažiranost učenika

Putem objava nastojimo privući što više učenika, te ih uključiti i što više motivirati za samostalan rad i odaziv. Učenici aktivno sudjeluju slanjem fotografija svojih (likovnih) proizvoda i videozapisa aktivnosti koje objavljujemo svaki tjedan. Opismenjeni učenici imaju mogućnost odaziva komentarima ispod svakog uratka, pri čemu odgovaraju na postavljena pitanja, rješavaju zagonetke, iznose prijedloge i mišljenja, koje kontinuirano pratimo i na njih odgovaramo.

6.5. Statistika

Na online platformi možemo pratiti statistiku posjeta i korištenja web-Dnevnika od strane posjetitelja. Grafikon prikazuje sljedeće ključne podatke:

- odjeljenje (4. i 5. razina posebnog programa),
- datum nastanka (travanj 2020.),
- broj posjetitelja (travanj 2020. – lipanj 2021.),
- broj zapisanih komentara (358).

8. LITERATURA

- [1] AAIDD (2021): Definition of Intellectual Disability. Dostupno na: <https://www.aaidd.org/intellectual-disability/definition> [Pristupljeno 16.4.2022.].
- [2] Grubešič, S. (2014): Posebni program vzgoje in izobraževanja. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, Zavod RS za šolstvo, Ljubljana. Dostupno na: https://www.gov.si/assets/ministrstva/MIZS/Dokumenti/Izobrazevanje-otrok-s-posebnimi-potrebami/OS/Posebni-program-vzgoje-in-izobrazevanja/Posebni_program_vzgoje_in_izob.pdf [Pristupljeno 23.4.2022.].
- [3] Rupnik Vec, T., Slivar, B., Zupanc Grom, R., Deutsch, T., Ivanuš-Grmek, M., Mithans, M., Kregar, S., Holcar Brunauer, A., Preskar, S., Bevc, V., Logaj, V., Musek Lešnik, K. (2020). Analiza izobraževanja na daljavo v času prvega vala epidemije covid-19 v Sloveniji. Zavod RS za šolstvo. URN:NBN:SI:DOC-X3BSQ9IN Dostupno na: <http://www.dlib.si> [Pristupljeno 23.4.2022.].
- [4] Kunčič, Š. (2016). Spletni dnevnik v prvem obdobju osnovne šole [Doktorska disertacija, Univerza v Ljubljani, Pedagoška fakulteta]. PeFprints. Dostupno na: <http://pefprints.pef.uni-lj.si/3590/> [Pristupljeno 20.4.2022.].
- [5] Spletnik. Kaj je blog in kako začeti bloganje? Dostupno na: <https://spletnik.si/blog/kaj-je-blog/> [Pristupljeno 2. 6. 2021.].